

ارزشیابی توصیفی راهبردی در یادگیری بهتر دانش‌آموزان ابتدایی

مأنده نصرالله پورگاوگانی^۱، فاطمه جعفری کلیبر^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه الزهرا (س) تبریز (نویسنده مسئول)

^۲ دکتری زبان و ادبیات فارسی استادیار دانشگاه فرهنگیان تبریز

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی تاثیر ارزشیابی کیفی توصیفی بر یادگیری دانش‌آموزان ابتدایی انجام شده است. در این مقاله، ابتدا در خصوص معرفی ارزشیابی کیفی- توصیفی و اهداف آن و با توجه به ضرورت و ارتباط داشتن این ارزشیابی با یادگیری سعی شده تا اهداف و اهمیت و ارتباط آن بیان شود. پژوهش ما برحسب هدف از نوع پژوهش کاربردی است که جهت بررسی رابطه ارزشیابی توصیفی و یادگیری از روش توصیفی استفاده کردیم. جهت دستیابی به هدف پژوهشی از مطالعات کتابخانه‌ای و منابعی از قبیل مقاله‌ها، ژورنال‌ها، سایت‌های sid، magiran و..... استفاده شد. طبق مطالعه پژوهش‌های مرتبط با موضوع به این نتیجه دست یافتیم که ارزشیابی توصیفی به خاطر وجود برخی مزایا از قبیل کاهش اضطراب، از بین بردن حس مقایسه‌ای بین دانش‌آموزان و.... باعث بهبود یادگیری در دانش‌آموزان ابتدایی شده است.

واژه‌های کلیدی: آموزش، دانش‌آموزان، ارزشیابی، ارزشیابی کیفی توصیفی، یادگیری

مقدمه

از جمله مسائلی که در نظام آموزش و پرورش و در مدارس مطرح است، موضوع ارزشیابی و چگونگی به کارگیری آن برای بالا بردن سطح آموزش و یادگیری است. آموزش و پرورش که از نهادهای اجتماعی است و در جهت خاصی فعالیت می کند، هرگز نمی تواند از ارزشیابی بی نیاز گردد، پس در وجود ضرورت ارزشیابی در آموزش تردیدی نیست. بنابراین در هر نظام آموزشی معلمان برای تعیین رابطه بین توانایی ها و فعالیت های دانش آموزان و تغییراتی که در رفتار آنان حاصل شده است و نیز به منظور پیش بینی و کنترل موقعیت های آموزشی ارزشیابی را انجام می دهند (کارشکی و همکاران، ۱۳۹۳).

ارزشیابی یکی از بحث های داغ متون علمی است که همواره مورد توجه بسیاری از منابع معتبر است و به عنوان ابزار پیشبرد تکالیف آموزشی شناخته شده و برای تشخیص، گروه بندی، ارتقاء به کلاس بالاتر و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به کار می رود. در همین راستا برخی دانشمندان معتقدند که از جمله مزایای ارزشیابی عبارتند از خود نظارتی، چک نمودن پیشرفت خود، تشخیص و باز تشخیص نیازهای یادگیری، ارتقاء شیوه های خوب یادگیری و برقراری ارتباط بین یادگیری ها است (سواری، ۱۳۹۴).

آموزش ابتدایی پایه و اساس کلیه آموزش ها است لذا شناخت ویژگی ها و توانایی ها و استعداد های دانش آموزان و هدایت و ناب رشته مورد علاقه از مهمترین و اساسی ترین وظایف این دوره آموزشی به شمار می آید از این روست که در صورت وجود یک نظام ارزشیابی صحیح منطبق با استانداردهای ارزشیابی در هر نظام آموزشی امکان اثربخشی و کارایی آن نظام افزایش می یابد (بهمن و همکاران، ۱۳۹۲).

شورای عالی آموزش و پرورش با توجه به شواهد آشکار در نارسایی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در هدایت رشد همه جانبه دانش آموزان در ششصد و هفتاد و نهمین جلسه خود، طرح ارزشیابی توصیفی را برای پایه های اول، دوم و سوم تصویب و اجرا کرد. در حقیقت، مقامات تصمیم گیرنده انتظار دارند تا با اجرای این طرح به اهدافی همچون اصلاح روند یاد دهی-یادگیری، ارتقای سطح بهداشت روانی و توجه به حیطه های گوناگون شخصیت دست یابند و برای دستیابی به این اهداف از ابزارهایی نظیر پوشه کار، برگه ثبت مشاهدات، چک لیست، تکالیف درسی، بازخورد، خود سنجی و همسال سنجی استفاده می شود (Zamani Fard, ۲۰۱۰). با مروری بر طرح ارزشیابی توصیفی با ویژگی های اجرایی که در این سال ها برخوردار بوده است عالی و همکارانش را به این نتیجه دست یافتند که این طرح بیشترین تغییر در شیوه ارزشیابی یعنی، نسبت دادن ارزش و اعتبار به مجموعه مشاهدات و اطلاعات است تا تغییری در سنجش به معنای گردآوری و ترکیب اطلاعات درباره عملکرد دانش آموزان. از مقایسه نتایج همچنین به این نتیجه رسیدن که مانع اصلی در مسیر موفقیت ارزشیابی توصیفی بدفهمی ها و

تغییراتی است که در مرحله اجرا به وجود آمده است و دلیل آن هم بعد خواهی یا سهل انگاری مجریان نیست بلکه نقایص، ابهامات و فضاهای خالی است که در این طرح وجود دارد و مجریان را به کاربرد روشهای خلاقانه برای ترمیم این شکاف ها و ضعفها ترغیب کرده است (عالی و همکاران، ۱۳۹۷).

صالحی و همکاران با تحلیل عمیق دیدگاه های معلمان در خصوص وضعیت موجود فعالیتها و اقدامات در حوزه ی سنجش آموخته ها و به ویژه موارد برآمده از کار کردهای الگوی موسوم به ارزشیابی توصیفی، شش مورد از نکات ضعف را شناسایی و به شرح زیر دسته بندی کردند: کاهش انگیزه، شوق و حساسیت دانش آموزان نسبت به یادگیری و تحصیل، افزایش افت یادگیری و دامن زدن به کم سوادی دانش آموزان، افزایش افت تحصیلی پنهان و آشکار، کاهش عدالت در سنجش دانش آموزان و تبعات آن، کاهش افراطی استرس دانش آموزان و تبعات، افزایش فشار روانی و جسمی پر دامنه بر معلمان و عدم تناسب بین امکانات موجود و الزامات خواسته شده در ارزشیابی توصیفی (صالحی و همکاران، ۱۳۹۴).

یوسفوند و همکاران نشان دادند روشهای ارائه بازخورد نوشتاری و شفاهی معلم میتواند کارآمدی و راهبردهای یادگیری خود نظم دهی یاد گیرندگان را ارتقا دهد. بازخورد در ارزشیابی تکوینی اهمیت بیشتری دارد. وقتی به دانش آموزان اطلاعاتی درباره ی نحوه ی اصلاح پاسخ ها داده می شود، چنین باز خوردی به شکل گیری خود کارآمدی در آنها منجر می شود (یوسفوند و همکاران، ۱۳۹۳).

پرسشی که برای ما در این پژوهش مطرح می شود این که ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان چه تاثیری دارد؟

مبانی نظری

ارزشیابی: در منابع مختلف تعاریف متعددی از واژه ارزشیابی شده است با ذکر تعدادی از تعاریف موجود تلاش می شود تا به یک تعریف جامع دست پیدا کنیم ارزشیابی فرآیندی تعریف شده است که از طریق آن درباره ارزش، مطلوبیت، موثر بودن و یا کفایت چیزی طبق ملاک ها و مقاصد معین، قضاوت و داوری می شود. همچنین ارزشیابی، وسیله ای است جهت تعیین میزان موفقیت برنامه در رسیدن به هدف های آموزشی مطلوب و همچنین ارزشیابی عبارت است از دادن ارزش به آنچه سنجیده شده بر مبنای ملاک و معیار خارجی (اکبری پور، ۱۳۹۹).

ارزشیابی عبارت است از مقایسه نتایج به دست آمده از سنجش عملکرد یاد گیرندگان با هدف های آموزشی یا هدف های یادگیری و تصمیم گیری در این باره که آیا فعالیتهای آموزشی معلمان و کوشش های یادگیری دانش آموزان یا دانشجویان

موفقیت‌آمیز بوده اند و به چه میزانی (عالی، ۱۳۹۷). ارزشیابی، ابزاری است که دانش آموزان را به مجموعه ای از استراتژی های شناختی و فرا شناختی مجهز می کند تا دانش آموزانی کارآمد شود؛ دانش آموزانی که می توانند یادگیری شان را به صورت خود گردان مدیریت کنند (اشترانی، ۱۳۹۷).

ارزشیابی توصیفی

ارزشیابی توصیفی، شیوه ای از ارزشیابی تحصیلی- تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند را برای شناخت دقیق و همه جانبه یادگیرندگان در ابعاد مختلف یادگیری با استفاده از روش ها و ابزارهای مناسب سنجش همانند آزمون ها، پوشه کار و مشاهدات در حول فرآیند یاد دهی - یادگیری فراهم می آورد تا بر اساس آن بازخورد های کیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری بهتر در فضای روانی-عاطفی مطلوب تر ارائه کند. به طور خلاصه، ارزشیابی توصیفی یعنی بازخورد رهنمون ساز توصیفی به دانش آموز (بیرامی، ۱۳۹۵).

شورای عالی آموزش و پرورش در واکنش به پیامدهای منفی حاصل از امتحانات و نیز اصلاح نظام ارزشیابی، در تاریخ ۱۳۸۳/۸/۳۰ مصوبه ای را تصویب کرد که به موجب آن مقیاس کمی به مقیاس کیفی تغییر یافت و این مصوبه به صورت آزمایشی در تعدادی از مدارس ابتدایی اجرا شد و همزمان معاونت وقت آموزش عمومی ماموریت یافت تا بر اساس مصوبه مذکور کلیات طرحی را تدوین و به شورای عالی آموزش و پرورش ارائه کند. طرح مذکور با عنوان ارزشیابی توصیفی با تمرکز بر تغییر محتوای کارنامه ها از نمره به عبارت های توصیفی توسط کارشناسان این دفتر تدوین و پس از تایید شورای عالی با ۵ هدف اصلی و ۲۱ هدف رفتاری جهت اجرا در مدارس مشمول طرح ابلاغ شد. کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش در دویست و نود و هشتمین جلسه ی خود به تاریخ ۸۲/۶/۱۲، اهداف مندرج در کلیات طرح ارزشیابی توصیفی را به سه هدف و ۹ ماده کاهش داد و ابلاغ کرد تا طرح را با رعایت اهداف فوق مجددا در پایه های اول و دوم ابتدایی به صورت آزمایشی اجرا کند. هم اکنون بیش از پنج سال از اجرای طرح ارزشیابی توصیفی می گذرد و اجرای این طرح به پایه پنجم ابتدایی تعمیم یافته و چند میلیون دانش آموز دوره ابتدایی را تحت پوشش قرار داده است (نویدی، ۱۳۹۷).

پیشینه تحقیق

ناطق و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان تاثیر ارزشیابی توصیفی بر پیشرفت تحصیلی و سلامت روان دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی به این نتیجه رسیدند که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مشمول طرح ارزشیابی توصیفی از دانش‌آموزان مشمول طرح ارزشیابی سنتی بیشتر بوده و سطح سلامت روان دانش‌آموزان پسر مشمول طرح ارزشیابی توصیفی از دانش‌آموزان پسر طرح ارزشیابی سنتی پایین تر می باشد.

حسینی (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان تجربه های معلمان در مدارس ابتدایی از اجرای طرح ارزشیابی توصیفی به این نتیجه رسید که از نگاه معلمان در نظام ارزشیابی سنتی، نمره برای دانش‌آموزان همانند تقویت کننده ای مثبت عمل می کرد که در نظام کیفی به این مسئله توجهی نشده است. معلمان سه مشکل ابزارهای ارزشیابی توصیفی را شامل عدم دقت، وقت گیر بودن و نیاز به تمرین برای پر کردن فرم ها دانسته اند. نامناسب بودن فضا و امکانات مدرسه برای اجرا و عملیاتی کردن طرح، قرار گرفتن معلم در جایگاهی ضعیف در مقایسه با ارزشیابی سنتی و نیاز به تدارکات و همچنین تمهیداتی در جهت اجرای بهتر طرح و سرانجام عدم توجیه و ناآگاهی والدین باعث سردرگمی و در پی آن ایجاد انتظارات نابجا در والدین شده است.

بیرامی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان شیوه ها و موانع ارائه بازخورد معلمان به دانش‌آموزان در برنامه ارزشیابی توصیفی به این نتیجه دست یافتند که معلمان در برنامه ارزشیابی توصیفی از شیوه های ناکارآمدی در ارائه بازخورد به دانش‌آموزان استفاده می کنند. برخی از مهمترین شیوه های نادرست شناسایی شده در ارائه بازخورد عبارتند از: رتبه بندی کردن دانش‌آموزان و بیان رتبه های آنها در جمع کلاسی، ارائه بازخورد های نامناسب از لحاظ ساختار و محتوا، و... در ارائه چنین بازخورد هایی عوامل و موانعی تاثیر گذار بوده است که در این بین می توان به ناکارآمد بودن دوره های آموزشی برگزار شده، تراکم بالای دانش‌آموزان و نگرش مثبت عمده معلمان نسبت به نظام ارزشیابی سنتی اشاره کرد.

محمدی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان تجارب دانش‌آموزان پسر ابتدایی از اجرای سنجش توصیفی به این نتیجه دست یافتند که طرح سنجش توصیفی مورد پسند والدین دانش‌آموزان ضعیف است چرا که این طرح از هزینه دوباره والدین جهت تکرار پایه فرزندان آنها جلوگیری می کند و با پوشش ضعف فرزندان به آنها احساس غرور و سربلندی کاذب می بخشد.

نویدی (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان تاثیر تراکمی تجربه ارزشیابی توصیفی بر اضطراب آزمون و خود کارآمدی دانش آموزان پنجم ابتدایی به این نتیجه دست یافت که ارزشیابی توصیفی بر کاهش اضطراب دانش آموزان تاثیر دارد. اثر اصلی نوع ارزشیابی بر اضطراب امتحان معنادار است. صرف نظر از جنس، میانگین اضطراب دانش آموزان مشمول ارزشیابی سنتی بیشتر از دانش آموزان گروه ارزشیابی توصیفی است.

اشترانی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان رابطه ارزشیابی برای یادگیری و استفاده دانش آموزان از راهبردهای شناختی و فرا شناختی به این نتیجه دست یافتند که بین ارزشیابی برای یادگیری و یادگیری خودگردان رابطه مثبت معنی داری وجود دارد که این رابطه تاثیر سطح کلاس است و سطح مدرسه تاثیری بر شدت این رابطه ندارد. نتایج این پژوهش بر اهمیت ارزشیابی در واگذاری مسئولیت یادگیری به دانش آموزان تاکید می کند. ارزشیابی می تواند ابزاری قدرتمند برای پیشبرد استفاده دانش آموزان از راهبردهای شناختی و فراشناختی باشد.

اکبری پور (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان نقش ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی به این نتیجه رسیده است که ارزشیابی توصیفی با سوق دادن روند یاددهی-یادگیری از توجه به محفوظات و انباشت ذهنی دانش آموزان به یادگیری عمیق و ماندگار و کاربردی و توصیف آن با کمک روش های متنوع کیفی به بهبود کیفیت یادگیری منجر می شود. همچنین ارزشیابی توصیفی با جلوگیری از فشارها و رقابت های زیان آور در کلاس و مدرسه محیط یادگیری را برای یادگیری هرچه مطلوب دانش آموزان آماده می سازد.

هدف تحقیق

با توجه به مطالب موضوع در پیشینه هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر ارزشیابی کیفی توصیفی بر یادگیری دانش آموزان ابتدایی می باشد ، بنابراین با توجه به هدف ذکر شده فرضیه هایی به شکل زیر مطرح می گردد.

فرضیه اصلی: بین ارزشیابی توصیفی دانش آموزان ابتدایی و یادگیری آنان رابطه ای وجود دارد.

روش شناسی: پژوهش ما برحسب هدف از نوع پژوهش کاربردی است که جهت بررسی رابطه ارزشیابی توصیفی و یادگیری از روش توصیفی استفاده می کنیم . جهت دستیابی به هدف پژوهشی از مطالعات کتابخانه ای و منابعی از قبیل مقاله ها، ژورنال ها، سایت های sid ، magiran و..... استفاده شد.

مروری بر تحقیقات پیشین

ردیف	نویسنده (تاریخ)	موضوع پژوهش	نتیجه گیری
۱	اکبری پور (۱۳۹۹)	نقش ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی	ارزشیابی توصیفی با سوق دادن روند یاددهی-یادگیری از توجه به محفوظات و انباشت ذهنی دانش آموزان به یادگیری عمیق و ماندگار و کاربردی و توصیف آن با کمک روش های متنوع کیفی به بهبود کیفیت یادگیری منجر می شود. ارزشیابی توصیفی با جلوگیری از فشارها و رقابت های زیان آور در کلاس و مدرسه محیط یادگیری را برای یادگیری هر چه مطلوب دانش آموزان آماده می سازد.
۲	عالی و مبارک قمصری (۱۳۹۷)	فرا تحلیل اثربخشی ارزشیابی توصیفی بر ارتقای بازده های یادگیری	نتایج حاصل حاکی از تایید اثربخشی ارزشیابی توصیفی بر بازده های یادگیری است که براساس ملاک کوهن، میزان این تاثیر در هر سه بازده یادگیری متوسط

است و از این میان اندازه اثر مربوط به بازده شناختی بیشترین مقدار و بازده عاطفی کمترین مقدار را داراست. همچنین نتایج تحلیل واریانس حاکی از وجود تفاوت معنادار میان اندازه اثر بازده شناختی و عاطفی و بازده شناختی واجتماعی است.			
یافته‌ها نشان داد ارزشیابی توصیفی بر کاهش اضطراب دانش‌آموزان تاثیر دارد. اثر نوع ارزشیابی بر اضطراب امتحان معنادار است. صرف نظرازجنس، میانگین اضطراب دانش‌آموزان مشمول ارزشیابی سنتی بیشتر از دانش‌آموزان گروه ارزشیابی توصیفی است.	تاثیر تراکمی تجربه ی ارزشیابی توصیفی بر اضطراب آزمون و خودکارآمدی دانش‌آموزان پنجم ابتدایی	نویدی (۱۳۹۷)	۳
یافته‌ها نشان داد بین ارزشیابی برای یادگیری و یادگیری خودگردان رابطه مثبت معنی داری وجود دارد که این رابطه تحت	رابطه ارزشیابی برای یادگیری و استفاده دانش‌آموزان از راهبردهای شناختی و فراشناختی	اشترانی، گرامی و همکاران (۱۳۹۷)	۴

تاثیر سطح کلاس است سطح مدرسه تاثیری بر شدت این رابطه ندارد. نتایج این پژوهش بر اهمیت ارزشیابی در واگذاری مسئولیت یادگیری به دانش آموزان تاکید می کند. ارزشیابی می تواند ابزاری قدرتمند برای پیشبرد استفاده دانش آموزان از راهبرد های شناختی و فراشناختی باشد.			
یافته‌ها حاکی از این بود که طرح سنجش توصیفی مورد پسند والدین دانش آموزان ضعیف است چرا که این طرح از هزینه دوباره والدین جهت تکرار پایه فرزندان آنها جلوگیری می کند. وبا پوشش ضعف فرزندان شان به آنها احساس غرور و سربلندی کاذب می بخشد.	تجارب دانش آموزان پسرابتدایی از اجرای سنجش توصیفی	محمدی، فتحی و همکاران (۱۳۹۷) آذر	۵
نتایج پژوهش نشان داد معلمان در برنامه ارزشیابی توصیفی از شیوه‌های	شیوه ها و موانع ارائه بازخورد معلمان به دانش آموزان در برنامه ارزشیابی	بیرامی، حسن و همکاران (۱۳۹۵) آبادی	۶

<p>ناکارآمدی در ارائه بازخورد به دانش‌آموزان استفاده می‌کنند. برخی از مهمترین شیوه‌های نادرست در ارائه بازخورد عبارتند از: رتبه‌بندی دانش‌آموزان و بیان رتبه‌های آنها در جمع کلاسی، ارائه بازخوردهای نامناسب از لحاظ ساختار و محتوا، و... در ارائه چنین بازخوردهایی عوامل و موانعی تاثیرگذار بوده که در این بین میتوان به ناکارآمدبودن دوره‌های آموزشی برگزارشده، تراکم بالای دانش‌آموزان و نگرش مثبت معلمان نسبت به نظام ارزشیابی سنتی اشاره کرد.</p>	توصیفی		
<p>تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که از نظر معلمان ابتدایی نقاط قوت طرح ارزشیابی توصیفی عبارت‌اند از تثبیت یادگیری، امکان ارزشیابی آموزشی همزمان چند نفر و کاهش اضطراب</p>	<p>بررسی نقاط قوت طرح ارزشیابی توصیفی</p>	سواری (۱۳۹۴)	۷

امتحان است.			
<p>۸</p> <p>کارشکی، مؤمنی مهمویی وهمکاران (۱۳۹۳)</p> <p>مقایسه انگیزش تحصیلی و کیفیت زندگی دانش آموزان پسر مشمول ارزشیابی توصیفی با ارزشیابی سنتی</p> <p>نتایج نشان داد که بین انگیزش تحصیلی دانش آموزانی که با ارزشیابی کیفی-توصیفی سنجش می شوند با دانش آموزانی که تحت سنجش ارزشیابی سنتی سنجش بودند، تفاوت معناداری مشاهده نشد. بین کیفیت زندگی در مدرسه دانش آموزانی که با ارزشیابی کیفی-توصیفی سنجش می شوند با دانش آموزانی که تحت سنجش با ارزشیابی سنتی بودند، تفاوت معناداری مشاهده نشد. بین کیفیت زندگی و انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.</p>			
<p>۹</p> <p>حسنی (۱۳۹۳)</p> <p>تجربه های معلمان مدارس ابتدایی از اجرای طرح ارزشیابی توصیفی</p> <p>نتایج نشان داد که از نگاه معلمان در نظام ارزشیابی سنتی، نمره برای دانش آموزان همانند تقویت کننده ای مثبت عمل می کرد که</p>			

<p>در نظام کیفی به این مسئله توجهی نشده است. معلمان سه مشکل ابزارهای ارزشیابی توصیفی را شامل عدم دقت، وقت گیر بودن و نیاز به تمرین برای پرکردن فرمها دانسته اند. نامناسب بودن فضا و امکانات مدرسه برای اجرا و عملیاتی کردن طرح، قرارگرفتن معلم در جایگاه ضعیف در مقایسه با ارزشیابی سنتی و نیاز به تدارکات و تمهیداتی در جهت اجرای بهتر طرح و سرانجام عدم توجیه و ناآگاهی والدین باعث سردرگمی ایجاد انتظارات نابجا در والدین شده است.</p>			
<p>می‌توان نتیجه گرفت که طرح ارزشیابی توصیفی در کاهش اضطراب دانش‌آموزان پسر مؤثر بوده و توانسته است میزان اضطراب مدرسه و اضطراب امتحان آنها را نسبت به دانش‌آموزان طرح</p>	<p>مقایسه اضطراب مدرسه و مؤلفه های آن در دانش آموزان پایه چهارم در دو سیستم ارزشیابی سنتی و توصیفی</p>	<p>بهمن، کیامنش و همکاران (۱۳۹۲)</p>	<p>۱۰</p>

سنتی کاهش دهد.			
یافته نشان داد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان طرح ارزشیابی توصیفی از دانش آموزان مشمول طرح ارزشیابی سنتی بیشتر بوده و سطح سلامت روان دانش‌آموزان پسر طرح ارزشیابی توصیفی از دانش آموزان پسر طرح ارزشیابی سنتی پایین تر می باشد.	تاثیر ارزشیابی توصیفی بر پیشرفت تحصیلی و سلامت روان دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی	ناطق، سیفی و همکاران (۱۳۹۱)	۱۱

طبق پژوهش‌های مرتبط با موضوع به این نتیجه رسیدیم که ارزشیابی توصیفی به خاطر برخی مزایا (کاهش اضطراب، از بین بردن حس مقایسه دانش آموزان و...) باعث بهبود یادگیری دانش‌آموزان ابتدایی شده است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر بررسی تاثیر ارزشیابی کیفی توصیفی بر یادگیری دانش‌آموزان ابتدایی است. ارزشیابی کیفی-توصیفی، الگوی جدیدی در ارزشیابی است که با توجه به عوارض امتحان محوری مانند: اضطراب، رقابت ناسالم، پدیده غیراخلاقی تقلب، ضربه وارد شدن به خلاقیت و ابتکار فراگیران و... تایید و به مرحله اجرا درآمد تا زمینه ای فراهم سازد دانش‌آموزان در کلاس درس با شادابی و نشاط، بیشتر و عمیق تر مطالب درسی را یاد بگیرند. مقاله، به جای توجه افراطی به آزمون‌های پایانی و نمره، روند یاددهی و یادگیری را در طول سال تحصیلی مورد توجه قرار می‌دهد و در راستای این توجه، رشد عاطفی و اجتماعی و جسمانی دانش‌آموز را در نظر می‌گیرد. طرح ویژگی‌هایی چون: پویایی، بازخورد، کیفی بودن، عملکردگرایی، فرایندی و همه جانبه‌گرایی را دارا می‌باشد که اگر به نحو مطلوب اجرا شود، نتایجی با هدف بهبود کیفیت یادگیری و یاددهی و افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی و یادگیری افزایش اعتماد به نفس، افزایش روحیه نقدپذیری و... در دانش‌آموزان را به همراه خواهد داشت. نتایج پژوهش حاضر با تحقیقات بهمن و همکاران (۱۳۹۲)، سواری (۱۳۹۴)، نویدی (۱۳۹۷)، اکبری پور

(۱۳۹۹) همخوانی دارد. ارزشیابی توصیفی با سوق دادن روند یاددهی-یادگیری از توجه به محفوظات و انباشت ذهنی به یادگیری ماندگار و کاربردی و توصیف آن با کمک روش های متنوع کیفی به بهبود کیفیت یادگیری منجر می شود. ارزشیابی توصیفی با جلوگیری از فشارها و رقابت های زیان آور در کلاس و مدرسه محیط یادگیری را برای یادگیری هرچه مطلوب دانش آموزان آماده می سازد.

پیشنهادهای

۱- به جهت اینکه معلمان در اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی درگیری بیشتری با دانش آموزان برای بررسی میزان و کیفیت یادگیری آن ها دارند . لذا لازم است تعداد دانش آموزان این کلاس ها نسبت به کلاس های که ارزشیابی سنتی در آن ها اجرا می شود کمتر باشد.

۲- به مسئولان آموزش و پرورش توصیه می شود به منظور اجرای دقیق تر این شیوه ارزشیابی و ارتقا نتایج تربیتی به دست آمده از آن ، در اجرای این شیوه ارزشیابی در مدارس از معلمانی استفاده کنند که در زمینه ارزشیابی توصیفی دوره آموزشی را گذرانده باشند، یا اینکه برای معلمان مجری این دوره ها آموزشی تدارک ببینند و معلمان را با فلسفه اجرای طرح ارزشیابی توصیفی و نحوه اجرای آن آشنا نمایند.

منابع

- اشترانی ، الهام؛ گرامی پور ، مسعود؛ ایزانلو، بلال (۱۳۹۷)، رابطه ارزشیابی برای یادگیری و استفاده دانش آموزان از راهبرد های شناختی و فراشناختی ، مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۸(۲۱)، ۴۸-۲۷ .
- اکبری پور، سمیه (۱۳۹۹)، نقش ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی، پژوهشنامه اورمزد، ۲(۵۳)، ۲۶۰-۲۴۰ .
- بهمن ، بهاره؛ کیامنش، علیرضا؛ ابوالمعالی الحسینی، خدیجه (۱۳۹۲)، مقایسه اضطراب مدرسه و مولفه های آن در دانش آموزان پایه چهارم در دو سیستم ارزشیابی سنتی و توصیفی، پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۱۰(۱۲)، ۹۳-۱۰۷.
- بیرامی، مجتبی ؛ حسن آبادی ، حمیدرضا؛ کاووسیان، جواد(۱۳۹۵)، شیوه ها و موانع ارائه بازخورد معلمان به دانش آموزان در برنامه ارزشیابی توصیفی ، مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۶(۱۶)، ۴۲-۷.

حسینی، رفیق (۱۳۹۳)، تجربه های معلمان مدارس ابتدایی از اجرای طرح ارزشیابی توصیفی، مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۴(۷)، ۶۰-۳۳.

سواری، کریم (۱۳۹۴)، بررسی نقاط قوت طرح ارزشیابی توصیفی، روانشناسی تربیتی، ۱۱(۳۶)، ۲۱۱-۱۹۱.

صالحی، کیوان؛ بازرگان، عباس؛ صادقی، ناهید؛ شکوهی، یکتا (۱۳۹۴)، بازنمایی ادراکات و تجارب زیسته ی معلمان از آسیب های احتمالی ناشی از اجرای برنامه ی ارزشیابی توصیفی در مدارس ابتدایی، مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۵(۹)، ۱۰۰-۵۹.

عالی، آمنه؛ مبارک قمصری، ریحانه (۱۳۹۷)، فراتحلیل اثربخشی ارزشیابی توصیفی بر ارتقای بازده های یادگیری، تعلیم و تربیت، ۳۴(۱)، ۱۵۶-۱۳۹.

کارشکی، حسین؛ مومنی محمدی، حسین؛ قریشی، بهجت (۱۳۹۳)، مقایسه انگیزش تحصیلی و کیفیت زندگی دانش آموزان پسر ارزشیابی توصیفی با ارزشیابی سنتی، پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۱۱(۱۳)، ۱۱۴-۱۰۴.

محمدی، دل ارام؛ فتحی آذر، اسکندر؛ ادیب، یوسف (۱۳۹۷)، تجارب دانش آموزان پسر ابتدایی از اجرای سنجش توصیفی، نظریه و عمل در برنامه درسی، ۶(۱۱)، ۳۰-۵.

ناطق، فائزه؛ سیفی، محمد؛ فیجانی، نفیسه (۱۳۹۱)، تاثیر ارزشیابی توصیفی بر پیشرفت تحصیلی و سلامت روان دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۳(۴)، ۱۳۹-۱۲۳.

نویدی، احد (۱۳۹۷)، تاثیر تراکمی تجربه ارزشیابی توصیفی بر اضطراب آزمون و خود کارآمدی دانش آموزان پنجم ابتدایی، اندیشه های نوین تربیتی، ۱۴(۳)، ۲۶۵-۲۳۷.

یوسف وند، مهدی؛ صرامی، غلامرضا؛ کدیور، پروین؛ عشرتی فر، عدنان (۱۳۹۳)، تاثیر بازخورد معلم در ارزشیابی های تکوینی بر خود کارآمدی و میزان استفاده از راهبردهای یادگیری خود تنظیم دانش آموزان دوره راهنمایی، اندیشه های نوین تربیتی، ۱۰(۱)، ۷۲-۴۹.